

کار بست بازی های آموزشی

در دوره ابتدایی

همسوی با برنامه درس ملی

ویژه درس ریاضی

مؤلفین:

محمد تقی معتمدی تلاوکی

دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری
مدرس دانشگاه فرهنگیان و معلم نمونه کشوری

سید علی عبدالهی حسینی

کارشناس ارشد برنامه ریزی آموزشی
مدرس دانشگاه فرهنگیان و معلم نمونه کشوری

سیده فاطمه فضلی سید محله

کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی
مدرس دانشگاه پیام نور ساری و پژوهشگر

غلامعلی گل افشانی جویباری

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران
مدرس دانشگاه و پژوهشگر

عنوان و نام پدید آور: کاربست بازی‌های آموزشی در دوره ابتدایی همسو با برنامه درسی ملی (ویژه درس ریاضی).
مؤلفین: محمدتقی متمدنی تلاوکی ... (و دیگران).

مشخصات نشر: ساری: علیم نور، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۷۵ ص. مصور، جدول.

شابک: ۱۵۰۰۰۰ ریال 978-600-93343-2-2

وضعیت فهرست نویسی: فیفا.

یادداشت: مؤلفین محمدتقی متمدنی تلاوکی، سیدعلی عبدالهی حسینی، سیده فاطمه فضل‌ی سید محله، غلامعلی گل افشانی جویباری.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۴-۱۷۵.

موضوع: بازی‌های آموزشی.

موضوع: ریاضیات- راهنمای آموزشی (ابتدایی).

شناسه افزوده: متمدنی تلاوکی، محمدتقی، ۱۳۵۲.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲/ک۲ LB1۱۳۷

رده بندی دیویی: ۳۷۲/۳۱

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۱۱۰۱۲۸

مرکز پخش: مازندران- ساری- خیابان حزب الله- بخش گزچه شهرداری- انتشارات علیم نور.

۰۹۱۱۱۵۷۴۵۸۸ - ۰۱۱۲۵۵۹۸۴ - ۰۱۵۱-۳۲۰۷۸۷۲- ۳۲۰۹۱۸۶

شناسنامه ی کتاب

- ♦ نام کتاب: کاربست بازی‌های آموزشی در دوره ابتدایی همسو با برنامه درسی ملی (ویژه درس ریاضی).
- ♦ مؤلفین: محمدتقی متمدنی تلاوکی، سیدعلی عبدالهی حسینی، سیده فاطمه فضل‌ی سید محله و غلامعلی گل افشانی جویباری.
- ♦ ویراستار: صبحه گل نوروزی معلم کلایی و سکینه خالقی.
- ♦ تایپ، امور رایانه و صفحه بندی: غلامعلی گل افشانی جویباری.
- ♦ طرح روی جلد: جعفر قربانی.
- ♦ تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه.
- ♦ ناشر: علیم نور.
- ♦ نوبت چاپ اول: ۱۳۹۲.
- ♦ قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال.

کلیه ی حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری و ترجمه برای نویسندگان محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

ISBN :

شابک: 978-600-93343-2-2

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	پیش گفتار.....
۶	مقدمه.....
بخش اول	
۱۱	فصل اول: کلیات.....
۳۷	فصل دوم: انواع بازی.....
۴۹	فصل سوم: خلاقیت و روند تفکر.....
۵۷	فصل چهارم: نظریه ها و دیدگاه ها درباره ی بازی.....
۶۳	فصل پنجم: بازی و برنامه ی آموزشی.....
بخش دوم	
۷۵	فصل اول: پایه اول ابتدایی.....
۹۷	فصل دوم: پایه دوم ابتدایی.....
۱۲۱	فصل سوم: پایه سوم ابتدایی.....
۱۴۳	فصل چهارم: پایه های چهارم و پنجم ابتدایی.....
۱۷۴	فهرست منابع.....

به بسم الله الرحمن الرحيم است

گرت فتحی ز فتاح علیم است

پیش گفتار

« در جهان امروز پژوهش و تحقیق، اساس و بنیاد همه پیشرفت ها و توسعه امور محسوب می شود. به طوری که «توانایی» در گرو «دانایی» است و می توان گفت بدون دانایی، توانایی جایگاهی ندارد». همان طوری که حضرت علامه ابوالفضائل حسن حسن زاده آملی حفظه الله فرموده است :

منم آن تشنه دانش که گر دانش بود آتش

مرا اندر دل آتش همی باشد نشیمنها

« انتشارات «علیم نور» از زمان تاسیس و شروع فعالیت خود، همواره تلاش وافر در جهت بسط و توسعه علوم و امور فرهنگی داشته است. به طوری که دستاوردهای متعددی در خصوص نشر امور علمی از خود به جای گذاشت. کتاب حاضر منبع مناسب، مفید و ارزشمندی برای « دانشجویان و دانش پژوهان » و بویژه « اساتید راهنمای و مشاوره در مدارس، مراکز تربیت معلم و پیش دبستانی» می باشد. کتاب حاضر شامل مجموعه ای از بازی های شیرین و جذاب درس ریاضی برای آموزگاران محترم، دانش آموزان عزیز و اولیای گرامی است. مولفین که دارای سابقه تدریس طولانی در مراکز تعلیم و تربیت، مراکز آموزش ضمن خدمت و مراکز دانشگاهی می باشند هدف این مجموعه را به عنوان یک بسته آموزشی، که می تواند حسن و قیامت سالم را در دانش آموزان برانگیخته و باعث ایجاد تحرک، شادی، تقویت ذهن و فکر، پرورش خلاقیت، تثبیت یادگیری و..... می دانند. امید است مورد اقبال و استفاده علاقه مندان واقع شود. انتشارات «علیم نور» این افتخار دارد که در زمینه نشر و توسعه علمی از نظرات ارزشمند مولفین محترم بهره مند گردیده و این افتخار را دارد که کتاب های بعدی این مولفین را به چاپ برساند. امید است استادان، دانش پژوهان و صاحب نظران، جهت اصلاح بیشتر کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار، از ارائه پیشنهادات و نظرات خود به این مرکز دریغ ننمایند».

«مدیریت انتشارات علیم نور»

Alimonnour@Yahoo.com

این بیت پر معنی را مکر در کلاس های آموزشی، جلسه ها، گردهمایی ها، کتاب ها و نشریات ویژه معلمان، می شنویم و می خوانیم. اما آیا تا به حال به ابعاد گوناگون زبان کودکی فکر کرده ایم، در واقع آیا می دانیم این زبان چگونه زبانی است و چگونه باید زبان بگشاییم که کودکان حرف های ما را درک کنند و بفهمند؟ به نظر می رسد با کودکان به زبان های گوناگون می توان حرف زد: زبان قصه، زبان شعر، زبان مثل و... اما بهترین و گویاترین زبانی که همه کودکان در سنین گوناگون و با بهره های هوشی متفاوت آن را درک کنند، زبان بازی است.

شاید با بیان جملات بالا، سوالات زیر نیز در ذهن متبادر شود که واقعا منظور این است در کلاس درس بازی کنیم؟ آیا اجرای بازی در کلاس درس باعث ایجاد شلوغی و سرو صدا نمی شود؟ آیا معلم جایگاه و شخصیت خود را از دست نمی دهد؟ آیا دیگران به ما نمی گوید فلانی بچه شده است؟ آیا دانش آموزان سوء استفاده نمی کنند؟ و...

وحشت بزرگ بعضی از معلمان در اجرای بازی، وجود همین تفکرات منفی در ذهن آن هاست. یعنی آنان احساس می کنند که با استفاده از بازی، جایگاه خود را از دست می دهند، به شخصیت شان خدشه وارد می شود. در حالی که نمی دانند اگر اهداف بازی ها، هم برای معلم و هم برای دانش آموز مشخص شود نه تنها مشکل بر انگیز نیست بلکه استفاده از بازی به عنوان وسیله ای برای کمک به کودکان در جهت حل ناتوانی های یادگیری بسیار موثر و مفید است. به تجربه ثابت شده است که همه ی بچه ها بازی را دوست دارند. شاید هیچ کودکی را نتوان یافت که در طول دوران زندگی خود، را نتوان یافت که در طول زندگی خود، بازی کردن را تجربه نکرده باشد. آری، بازی یک نیاز اجتناب ناپذیر برای کودک است. حتی می توان گفت: «بازی برای کودک همان اهمیت را دارد که آب رای ماهی و اکسیژن برای موجودات». لذا بر همین اساس، علمای تعلیم و تربیت عقیده دارند اگر یادگیری اولیه از طریق

بازی مورد غفلت و یا بی توجهی قرار گیرد، آموزش و پرورش در سنین بالاتر آن طور که باید و شاید نمی تواند مفید واقع گردد. همچنین آنان معتقدند که اگر قرار است پایه ای محکم برای ریاضیات در دوره ابتدایی در کودکان بسازیم، باید کودک را با انواع بازی ها در سنین قبل از دبستان آشنا نمود.

به همین جهت کتاب حاضر که شامل مجموعه ای از بازی های شیرین و جذاب درس ریاضی برای آموزگاران محترم، دانش آموزان عزیز و اولیای گرامی است تألیف گردید. به گونه ای که حس رقابت سالم را در دانش آموزان برانگیخته و باعث ایجاد تحرک، شادی، تقویت ذهن و فکر، پرورش خلاقیت، تثبیت یادگیری، علاقمندی به درس و ... می شود.

تجربه های شخصی نویسندگان نشان داده است اگر بازی ها به صورت گروهی همراه با تشویق دیگر دانش آموزان و با ریتم و آهنگ خاص اجرا شود جذابیت آن ها افزوده خواهد شد. تألیف این کتاب بدون دلگرمی و مهرورزی همکاران و تشویق اساتید و دانشجویان مرکز تربیت معلم استان مازندران برای نگارندگان امکان پذیر نبود. لذا از همه کسانی که ما را مورد حمایت خود قرار دادند سپاسگزاریم. در پایان متذکر می شویم تألیف این کتاب که در راستای اهداف آموزشی درس ریاضی همگام با آخرین تغییرات کتب ریاضی و همسو با برنامه های درسی ملی دوره ابتدایی بوده، بی لغزش نیست. امیدواریم کتاب حاضر که حاصل سال ها مطالعه و تلاش بوده، مورد توجه و استقبال همکاران محترم، والدین گرامی و دانش آموزان عزیز قرار گیرد. پس بیایید با خود عهد ببندیم که به این حق طبیعی کودکان یعنی بازی احترام بگذاریم و بازی را به بازی نگیریم. امید می رود با دریافت نظرات خوانندگان محترم اشکالات موجود در چاپ های بعدی برطرف گردد.

برای استفاده ی بهتر از این کتاب لازم است به موارد زیر توجه داشته باشید :

- ۱- برای استفاده از این کتاب نیاز به اختصاص دادن یک زنگ خاص در برنامه ی هفتگی نیست. بلکه آموزگاران محترم می توانند در هر زمان که صلاح می دانند در راستای تثبیت و تعمیق یادگیری فراگیران و ارزشیابی از آموخته ها از این بازی ها استفاده کنند.
- ۲- دانش آموزان را تشویق کنید بعد از پایان درس و زنگ تفریح، در منزل، یا وقت های آزاد به اجرای این بازی ها به عنوان تکلیف خارج از کلاس بپردازند.
- ۳- اجرای این بازی ها، موجب ایجاد شادابی و هیجان و تحرک در کلاس درس می شود. به منظور تشویق و پرورش خلاقیت و تفکر دانش آموزان، می توان از دانش آموزان خواست یک بازی جدید طراحی کنند.
- ۴- طرح بازی ها، به منظور فعال کردن دانش آموز و زمینه ای برای کار گروهی در نظر گرفته شده است به طوری که در شروع، تمام دانش آموزان، می توانند دست بکار شوند و دانش ریاضی خود را ارتقا بخشند.
- ۵- در حل و پاسخ گویی به سوالات کتاب که در قالب بازی طراحی شده است به ایده های دانش آموزان توجه داشته باشید.
- ۶- از فعالیت ها می توان ایده گرفت و همان قالب را برای سایر موضوعات درسی به کار برد.
- ۷- در هنگام این بازی ها، باید همواره بر مهارت استدلال تاکید شود و از دانش آموزان خواست مراحل مختلف رسیدن به راه حل توضیح دهند و دلیل بیاورند.
- ۸- این کتاب بر آموزش مهارت هایی چون : حل مسئله، حدس و تخمین، حذف حالت نامطلوب، کاربرد ابزار، توانایی انجام محاسبات عددی، توانایی انجام محاسبات ذهنی و ... تاکید دارد.
- ۹- برای خلاصه کردن یا به پایان بردن درس هم می توان از بازی های این کتاب کمک گرفت. بازی باید پایانی شوق آفرین برای یادگیری درس یا دروس پسین فراهم آورد.
- ۱۰- از این بازی ها می توان در آغاز فعالیت درس بهره گرفت. بازی مطمئن ترین روش و ابزار برای جلب توجه، افزودن بر علاقه، هماهنگ کردن فرآیند یادگیری و آماده کردن شرایط برای فعالیت های آتی است. بازی زمینه را برای تعامل آسان و سریع آماده ساخته و تجاربی را در آغاز کار به عموم دانش آموزان عرضه می کند.
- ۱۱- پایان هر بازی، فرم ارزشیابی متناسب با اهداف آن بازی در نظر گرفته شده است. لذا قبل از اجرای بازی دانش آموزان را با اهداف اجرای آن بازی آشنا سازید.